

**ГОДИШЕН ДОКЛАД
ЗА ПРОВЕДЕН МОНИТОРИНГ
В ГОРИ С ВИСОКА КОНСЕРВАЦИОННА СТОЙНОСТ
НА ТЕРИТОРИЯТА НА ТП ДГС – ХИСАР ПРЕЗ 2018 ГОД.
(актуализиран след утвърждаване на ГСП 2018)**

Наблюдението (мониторинг) на горите с висока консервационна стойност (ГВКС) се осъществява чрез периодични теренни обхождания и прилагане на система от показатели за оценка на биологичното разнообразие и състоянието ГВКС.

При теренната работа се наблюдават показатели като жизненост на отделните дървета, структура на насаждението, здравословно състояние, наличие на дегенеративни процеси, честота, размери и разположение на празните пространства. В зависимост от различните видове животни, птици и растения, които се наблюдават, се събират данни за броя на размножаващите се семейни групи, гнездови находища, полово съотношение и др.

Чрез наблюдението, събирането, съхраняването, обработването и анализирането на данни от елементите на биологичното разнообразие може да се направи оценка на неговото състояние, както и да се предвидят необходимите мерки за неговото запазване и обогатяването му.

Резултатите и анализите от провеждането на мониторинга са основен инструмент при взимане на управленски решения, по-отношение опазване, съхраняване и увеличаване на биологичното разнообразие на горските територии – държавна собственост от района на ТП ДГС Хисар в Община Калояново и Община Хисаря, област Пловдив.

Настоящото проучване на биологичното разнообразие и ГВКС за територията на териториално поделение Държавно горско стопанство (ТП ДГС) „Хисар” на Южноцентрално държавно предприятие - Смолян е извършено в периода **януари – декември 2018 г.**

I. Собственост на горите и промени в начина на ползването или функционалните категории на горите:

През 2018 год. са настъпили промени в площите стопанисвани от стопанството, както следва:

При проведената през 2017 год. инвентаризация на горските територии в района на стопанството – община Калояново и община Хисаря, Пловдивска област е установено следното:

- общо горските територии от 27696,3 ха са определени на **28125,4 ха.**
в т.ч.:
- общата площ на териториите – държавна собственост – **17282,7 ха;**
в т.ч.:
- площта на **горските територии – държавна собственост – 16426,0 ха;**
- площта на водните територии – държавна собственост – 88,3 ха;
- площта на земеделските територии – държавна собственост – 753,1 ха;
- площта на териториите – държавна собственост,
представляващи полезни изкопаеми – 15,3 ха;

Съгласно регистър на имотите със собственик, включващ в наименованието си и абревиатурата Държавно лесничество, чийто наследник е ДГС Хисар ТП на ЮЦДП Смолян, получен от двете общински служби по земеделие, площта на имотите, които

би следвало да се управляват от ТП ДГС Хисар е **16331,3 ха**, в т.ч. 2.9 ха е площта на горски разсадник, който е извън обхвата на горска сертификация.

Площта на стопанството, включена в обхвата на горска сертификация е в размер на 16262 ха.

Площта на ГТДС, съгласно проведената през 2017 год. инвентаризация, е разпределена, както следва:

Обща площ на ГТДС – 16426,0 ха;

Площ на териториите със стопански функции – 3002,4 ха;

Площ на териториите със защитни функции – 140,6 ха;

Площ на териториите със специални функции – 13283,0 ха;

Площ на териториите извън обхвата на сертификация – 164,0 ха;

в т.ч. **2.9** ха горски разсадник, **37,81** ха (по з-д № РД 49-471/20.12.2017 год. и по з-д № РД 49-472/20.12.2017 год. на министъра на земеделието, храните и горите съответно 39.802 дка в з-ще Песнопой и 338.304 дка в з-ще Отец Паисиево), **123,3 ха** посочени като временно общинска собственост, за които липсват документи за предаване на община Хисаря (в справката за настъпили промени в общата площ, представена с ГСП, посочените като ВСО са 137,3 ха)

Площ на териториите включени в „Натура 2000“ – 10251,1 ха;

Със заповед № 534 от 23.08.2018 год. бяха определени представителни образци на основните естествени горски екосистеми, установени в горските територии – държавна собственост в района на стопанството, с обща площ **2043,1 ха**, в т.ч. гори във фаза на старост с обща площ **880,1 ха**.

II. Извършени горскостопански дейности на територията на ДГС (залесявания, сечи (вид на сечта и площи), направа на горски пътища и др.)

През годината е извършено залесяване на площ от **128** дка, попълване на култури **153** дка, отглеждане на култури **1140** дка, семепроизводство (събиране) **870** кг, кастрене на тополови култури **36** дка, ограждане на култури **3852** лм, маркиране на подлежащи на сеч дървета **34489** м³ стояща маса, подпомагане на ест. възобновяване **54** дка, наземна химична борба **72** дка.

Проведени са сечи на площ от **744,3** ха, както следва:

- За индивидуално производство на висококачествена дървесина (Саарландски метод) **3,0** ха;
- Осветление **5,0** ха;
- Прочистка
- Прореждане **14,8** ха;
- Пробирка **83,6** ха;
- Принудителна **122,0** ха;
- Санитарна **274,0** ха;
- Техническа ;
- Гола (за акация) **15,3** ха;
- Групово постепенна **28,6** ха;
- Постепенно котловинна **128,6** ха;
- Неравномерно постепенна **9,0** ха;
- Селекционна **60,4** ха;

Извършен е ремонт на **26** км горски пътища.

III. Вид и количество на добитите продукти (вкл. недървесни горски продукти):

Общото ползване на дървесина от горските територии – държавна собственост възлиза на **37801** м3 стояща маса с клонови и на **30725** м3 лежача маса.

Ползването на дървесина през 2018 год. в стояща маса възлиза на **108 %** от средногодишното ползване по ЛУП, което е 34925 м3. По-високият процент на ползване се дължи на допълнително включени през годината за ползване насаждения с повреди от съхнене (корояди, гъбен патоген, пожари) в иглолистни гори.

Не е извършвано ползване (представляващо стопанска дейност) на недървесни горски продукти от горските територии – държавна собственост.

IV. Здравословно състояние на горите (резултати от лесопаталогични обследвания и лесозащитни мероприятия):

Общото състояние на горите - държавна собственост е добро. През годината бе отчетено със сигнални листове продължаващо съхнене на насаждения от бял бор, което е резултат от продължително засушаване през последните няколко години, развитие на гъбен патоген и корояди в резултат на отслабването на дърветата. Постъпили са 193 бр. сигнални листове. Общата площ на засегнати от съхнене насаждения е **1691** дка. Част от тази площ са отделни петна с площ под един дка. Своевременно се извършва инвентаризиране на засегнатите площи, маркиране на подлежащите на сеч дървета, изготвяне на план-извлечения за провеждане на санитарна сеч и усвояване на изсъхналата дървесина чрез възлагане изпълнението на сечта и извоза до временен склад.

През 2018 год. в горските територии – държавна собственост от района на ТП ДГС – Хисар са възникнали и регистрирани общо **3** бр. пожари. Засегнатата площ е **21** дка.

През годината не са възникнали големи природни нарушения /ветровали и каламитети на площи заемащи над 30 % от площта на отделни насаждения/.

V. Въздействие на горскостопанските мероприятия върху популациите от растителни и животински видове, почвите и водните ресурси:

При изготвените от служители на стопанството оценки на въздействието на изведената сеч върху ключови елементи на околната среда, съседни имоти и инфраструктура са направени следните констатации:

- Повреди по подраства в насажденията – не са констатирани;
- Повреди на оставащия дървостой – не са констатирани повреди над допустимите (над 2 % по брой от оставащите на корен дървета);
- Създаване на условия за активиране на ерозионни процеси – не са констатирани;
- Оставяне на мъртва дървесина в насажденията с изведена сеч – налична е в допустимите количества стояща и лежача дървесина;
- Водни ресурси на територията и/или в близост до насажденията – не са констатирани вредни въздействия;
- Въздействие върху съседни насаждения - не са констатирани;
- Въздействия върху съседни имоти и инфраструктура - не са констатирани;

Не са постъпвали сигнали за отрицателно въздействие от проведените горскостопански мероприятия върху популациите от растителни и животински видове, почвите и водните ресурси в и в съседство с горските територии – държавна собственост.

VI. Проведен мониторинг на ВКС:

Проведен мониторинг на ВКС 1 – РАЗНООБРАЗИЕ НА ВИДОВЕ.
Концентрации на биологично разнообразие, вкл. ендемични, редки, защитени и застрашени от изчезване видове с глобално, регионално или национално значение:

Проведен мониторинг на защитени територии и защитени зони – ВКС 1.1:

Мониторинг на защитените местности:

Защитена местност “Дъбите – Конска поляна”

Защитена местност “Барикадите”

Защитена местност “Чивира”

Защитена местност “Гъстите дъбчета”

Защитена местност „Дебелата кория” В протокол на комисия, определена от РИОСВ Пловдив, е посочено предложение защитена местност „Дебелата кория в 3-ше Черноземен да отпадне от регистъра, поради изместване на находището на блатно кокиче в други съседни имоти частна собственост.

Извършеният мониторинг (за три насаждение) през годината показва, че горите в защитените местности, управлявани и стопанисвани от ТП ДГС Хисар, са в добро състояние. Няма констатирани нарушения от незаконна сеч, застрояване, паша или друга антропогенна дейност, която да ги уврежда.

Мониторинг на защитени зони:

I. Защитени зони за опазване на местообитанията:

1. **Защитена зона „Река Стряма” – BG0000429**
Състоянието на горите е добро и не са нарушени функциите на защитената зона.
2. **Защитена зона „Река Пясъчник” – BG0000444**
Състоянието на горите е добро и не са нарушени функциите на защитената зона.
3. **Защитена зона „Попинци” – BG0001039**
Състоянието на горите е добро и не са нарушени функциите на защитената зона.
4. **Защитена зона „Средна гора” – BG0001389**
Състоянието на горите е добро и не са нарушени функциите на защитената зона.

II. Защитени зони за съхранение на птиците:

1. **Защитена зона “Язовир Пясъчник” – BG0002010**
Състоянието на горите е добро и не са нарушени функциите на защитената зона.
2. **Защитена зона “Средна гора” – BG0002054**

Състоянието на горите е добро и не са нарушени функциите на защитената зона.

Не са констатирани нерегламентирани дейности и повреди от биотични и абиотични фактори. Състоянието на горите е добро и не са нарушени природозащитните им функции.

Проведен мониторинг на застрашени, изчезващи и ендемични видове - ВКС 1.2:

Растителни видове: Блатно кокиче;

Направено е предложение защитената местност да бъде изключена от списъка на находищата към з-д № РД-525/21.04.2003 г. на МОСВ и да се отпише от регистъра. Не е установено ново находище в горски територии – държавна собственост.

Животински видове:

Видра; Черен щъркел; Малък креслив орел; Черен кълвач; Шипоопашата костенурка;

Не са констатирани обитаеми леговища или гнезда, а само следи от преминаване или птица в полет.

Не са установени нови местообитания различни от посочените в доклада за ГВКС за видра и малък креслив орел. Черен щъркел и Черен кълвач са наблюдавани в полет неколkokратно.

Липсва информация за установено присъствие и наблюдавани през годината екземпляри от следните видове:

Осояд; Голям ястреб; Малък ястреб; Пъстър смок; Обикновен блатна костенурка; Южна блатна костенурка; Шипобедрена костенурка; Южен гребенест тритон; Червенокоремна бумка; Жълтокоремна бумка;

Установено е месторастене на други видове с високо консервационно значение - **Елвезиево кокиче (*Galanthus elwesii* Hooker f.)** в м. Падалото, землище Старосел.

Проведен мониторинг на критични концентрации на видове - ВКС 1.3:

Проведено е едно наблюдение в сватбовище на Благороден елен. Не е установено присъствие на зрели мъжки индивиди.

Не са установени нарушения и отклонения от препоръките и указанията за опазване.

Необходимо е завишаване броя на наблюденията.

Проведен мониторинг на ВКС 2 – ЕКОСИСТЕМИ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ НА НИВО ЛАНДШАФТ:

Проведени са три наблюдения. Не са установени нарушения и отклонения от препоръките и указанията за опазване. Не са изградени инфраструктурни обекти, засягащи горски територии. Няма едроплощни повреди от биотични и абиотични фактори. Установените повреди са на малки площи и не се оказва значително отрицателно въздействие върху цялата площ. По данни от проведената

инвентаризация на горите и горските територии лесистостта се е повишила от 28,7 % (виж стр. 62 от ЛУП 2008) през 2008 год. на 29,5 % през 2018 год. (виж стр. 80 от ГСП 2018).

Необходимо е завишаване броя на наблюденията.

Проведен мониторинг на ВКС 3 – ЕКОСИСТЕМИ И МЕСТООБИТАНИЯ.
Редки, защитени или застрашени от изчезване екосистеми, местообитания или рефугии:

В горските територии – държавна собственост от района на стопанството са идентифицирани **7 типа** редки, застрашени или изчезващи екосистеми, както следва:

G1.2116 Dacio Moesian ash alder woods - Смесени крайречни галерийни съобщества с основен едификатор черна елша (*Alnus glutinosa*).

Проведено е едно наблюдение – 228 ц;.

G1.3155 Rhodopide Mediterranean poplar galleries Крайречни гори, срещани се в равнините и низините с преходно континентален климат в Южна България.

Проведено е едно наблюдение – 230 ю1;.

G1.6931 Balkan Range acidophilous beech forests. Гори с преобладание на бук, разположени на бедни кисели и влажни почви.

Проведени са две наблюдения – 119 д; 190 а;.

G1.6932/6933 Balkan Range neutrophile beech forests. Неутрофилните букови гори са най-разпространените в България букови гори.

Проведени са шест наблюдения – 1 а, 1 д; 29 б; 49 а; 56 а, 56 б;.

G1.69 Thermophilous Moesian beech forests. Чисти и смесени широколистни гори с основен едификатор обикновен бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica* и *Fagus sylvatica* subsp. *moesiaca*).

Проведени са пет наблюдения 2 а; 25 е; 33 б; 34 б; 191 б;

G1.7C41 Thermophilous [Tilia] woods. Гори с ясно изразено доминиране на сребролистна липа (*Tilia tomentosa*), възникнали предимно вторично на мястото на дъбови гори.

Проведено е едно наблюдение – 116 д;

Гори във фаза на старост (Old growth forests).

Проведено е двукратно наблюдение в отдел 1 д;

Общата площ на ГФС се завиши във връзка с извършено прекартиране от страна на лесоустроителите на някои подотдели и в края на 2018 год. е **880,1 ха**.

Със заповед № 244/15.04.2018 год. на директора на стопанството за основните естествени екосистеми установени в горските територии – държавна собственост са определени представителни образци с обща площ **2045,5 ха**.

Не са установени нарушения и отклонения от препоръките и указанията за стопанисване. Жизнеността на отделните дървета и на насажденията като цяло е добра. Обезлистване не е наблюдавано. Има наличие на единични изсъхнали дървета, както и на малки групи повалени или прекършени от силен вятър. Реални потенциални заплахи не са установени.

Проведен мониторинг на ВКС 4 – ЕКОСИСТЕМНИ УСЛУГИ ОТ КРИТИЧНО ЗНАЧЕНИЕ. Основни екосистемни услуги от критично (незаменимо)

значение в определени ситуации, вкл. опазване на водосбори и контрол на ерозията на уязвими почви и склонове:

Проведен мониторинг на ВКС 4.1 – единствени източници на питейна вода,
Проведени са четири наблюдения – 7 а; 42 д; 172 д; 211 п;

Проведен мониторинг на ВКС 4.2 – гори с решаващо значение за регулиране на водния отток във водосборите:

Проведен мониторинг на ВКС 4.3 – гори с решаващо противоерозионно значение,

Проведени са две наблюдения – 72 е; 236 с;

Проведен мониторинг на ВКС 4.4 – гори, които представляват бариера за разпространението на пожари,

Проведени са две наблюдения – 6 а; 228 т;

Проведен мониторинг на ВКС 4.5 – гори с решаващо значение за защита на инфраструктурни обекти,

Не са установени нарушения и отклонения от препоръките и указанията за стопанисване. Състоянието на горите е добро и не е установено нарушаване на функциите им.

Проведен мониторинг на ВКС 5 – ОСНОВНИ ПОТРЕБНОСТИ НА НАСЕЛЕНИЕТО. Места и ресурси от фундаментално значение за задоволяване на основните потребности на местните общности идентифицирани с тяхно участие.:

Предвид непълноценното ползване на горите общинска собственост периодично се извършва консултация с кметовете на населени места относно снабдяване на населението с дърва за горене.

Не са установени нарушения и отклонения от препоръките и указанията за стопанисване на ресурсите – дървесина, паша, лечебни растения и гъби, дивеч.

Проведен мониторинг на ВКС 6 – КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ. Места, ресурси, местообитания и ландшафти от глобално или национално културно, археологично или историческо значение, и/или от критично (незаменимо) значение за традиционната култура на местните общности, идентифицирани с тяхно участие, вкл. културно, екологично, икономическо или религиозно/духовно значение:

Проведено е едно наблюдение – 172 а;

Не са установени нарушения и отклонения от препоръките и указанията за стопанисване.

В съседство с територия, на която се провежда събор на населението от района на гр. Хисаря бе установено нараняване на жизнени дървета в резултат на скоаване на пейки и информационни табели – отдел 268. Служители на стопанството премахнаха неподходящо закрепените конструкции и почистиха района от битови отпадъци. Необходимо е да се извършва наблюдение на района през периода на провеждане на оформящия се като традиционен събор. Територията не е с културно, археологично или историческо значение, и/или от незаменимо значение за традиционната култура на местната общност, но горскостопанските мероприятия следва да се съобразяват с провеждания в съседство събор.

Като цяло за провежданото наблюдение на горските територии – държавна собственост с ВКС е необходимо да се систематизира и подобри организацията на дейността на отделните служители, които по същество извършват необходимите наблюдения на територията, но пропускат да ги документират и представят своевременно.

VII. Социално икономически аспекти – промени в обществото и/или отношението им спрямо горските ресурси и дейности:

През 2018 год. не са отбелязани промени в отношението към горските ресурси. В съседство с населените места и пътната инфраструктура продължават да се извършват малки по обем, но многобройни нарушения от незаконна сеч, както и изхвърлянето на битови и строителни отпадъци.

Наблюдава се значително завишение на човешко присъствие в трудно достъпни и трудно проходими райони, в т.ч. и определени за зона на спокойствие на дивеча, от лица придвижващи се с високопроходими двуколесни моторни превозни средства, което съпроводено с значителен шум и предизвикване на повърхностна ерозия по трасето на преминаването им.

Отбелязани са няколко случая на сигнализиране от граждани за извършвани нарушения, но съпроводени с уточнението да не се разгласява телефона и името им, поради опасност от репресия от страна на нарушителите.

Огромно затруднение създава пашата на домашни животни в забранени за паша територии. Животните се движат без пастир, а при установените стада от коне практически не може да се установи собственика им, поради липса на ушни марки.

VIII. Срещи с представители на местните общности, свързани със стопанисването на горите:

През годината са осъществени неколкократни срещи с управителите на фирмите местни търговци свързани с обсъждане на въпроси и проблеми засягащи ползването на камионните пътища общинска собственост, възможностите за ремонтването им, както текущи въпроси за ползване на дървесина и организация на дейността.

Проведоха се срещи с кметове на селата Мало Крушево, Беловица, Кръстевич, Красново, Старосел, Мътеница, Паничери, Старо Железаре, Ново Железаре, Михилци, Черничево, Дуванлии, Иван Вазово, Песнопой и Житница във връзка с осигуряване дърва за горене за нуждите на местно население, при които бе разяснен реда и последователността от действия необходими за организиране на работата. При тези срещи бе засегнат и проблема с пашата на домашни животни.

IX. Оценка на ефективността и продуктивността на горското стопанство:

Може да се даде много добра оценка на дейността на стопанството през 2018 год.

За спазване критериите на горската сертификация е необходимо по-отговорно събиране от всички служители на стопанството на информацията за проведените горскостопански дейности и за практически осъществения от служителите контрол на въздействието им върху стопанисваните и съседните на тях територии.

Директор ТП ДГС - Хисар: (п)
/инж. Добрин Иванов/